

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MELCHIOR WATHELET
esitatud 16. veebruaril 2017¹

Kohtuasi C-228/16 P

**Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI)
versus**

Euroopa Komisjon

Apellatsioonkaebus — Riigiabi — Keeldumine niisuguse vahekohtu otsuse peatamiseks korralduse andmisest, mis käsitleb Alouminion SA poolt DEI-le maksmisele kuuluvat elektritariifi — DEI kaebuse Alouminion SA-le väidetavalt antud riigiabi kohta menetlemisest keeldumine —
Vähendatud elektritariifid

I. Sissejuhatus

1. Dimosia Epicheirisi Ilektrismou AE (DEI) palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 9. veebruari 2016. aasta kohtumäärus DEI vs. komisjon (T-639/14, ei avaldata, EU:T:2016:77, edaspidi „vaidlustatud kohtumäärus“), milles Üldkohus otsustas, et otsuse tegemise vajadus DEI nõudes tühistada Euroopa Komisjoni 12. juuni 2014. aasta kiri COMP/E3/ON/AB/ark *2014/61460 (edaspidi „vaidlusalune kiri“), millega jäeti DEI kaebused riigiabi kohta rahuldamata, on ära langenud.

2. DEI nendib oma apellatsioonkaebuse väidetes, et seisukohaga, mille kohaselt otsuse tegemise vajadus oli DEI hagi puhul ära langenud, rikkus Üldkohus mitu korda õigusnormi ning DEI õigust olla ära kuulatud ja tegi ilmse hindamisvea ning moonutas faktilisi asjaolusid ja DEI argumente. Need väited ei tõstata uut õigusküsimust, välja arvatud teine väide, mille kohaselt Üldkohus rikkus hea halduse, õiguskindluse ja tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtteid.

3. Käesolev ettepanek käsitleb seetõttu vastavalt Euroopa Kohtu esitatud taotlusele teist apellatsioonkaebuse väidet, milles on tõstatatud niisuguste põhimõtete tõlgendamise küsimused, mida on nimetatud 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsuse Athinaïki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:783) punktis 70, milles Euroopa Kohus otsustas, et „arvestades hea halduse ja õiguskindluse nõudeid ning tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, tuleb esiteks asuda seisukohale, et komisjon saab tühistada väidetava ebaseadusliku abi kohta esitatud kaebuse menetlemise lõpetamise otsuse vaid selle otsuse õigusvastasuse kaotamiseks, ja teiseks ei saa komisjon pärast niisugust tühistamist algatada menetlust uuesti tuvastatud õigusvastasuse tekkimise konkreetsele ajahetkele eelnevast staadiumist“.

¹ — Algkeel: prantsuse.

II. Menetluse taust

4. DEI on Kreeka õiguse alusel asutatud äriühing, mille enamusaktsionär on Kreeka riik. Äriühingu põhitegevus on elektri tootmine. Tema klientide hulgas on ka Alouminion SA. Pärast kahe kõnealuse ettevõtja vahelist vaidlust elektritariifi üle kehtestas energiat reguleeriv asutus Kreekas (edaspidi „RAE“) ajutise tariifi. DEI väitis 15. juunil 2012 komisjonile saadetud kaebuses (edaspidi „2012. aasta kaebus“), et kõnealune tariif kohustab teda Alouminionile elektrit tarnima turuhinnast madalama hinnaga ja et sellest tulenevalt on RAE andnud kõnealusele äriühingule ebaseaduslikku riigiabi.

5. DEI ja Alouminioni moodustatud vahekohus kehtestas 31. oktoobril 2013 DEI tarnitavale elektrile tagasiulatuvalt veel madalama tariifi, kui oli ajutiselt kehtestanud RAE.

6. DEI esitas komisjonile 23. detsembril 2013 teise kaebuse (edaspidi „2013. aasta kaebus“), milles ta väitis, et vahekohtu otsus kujutab endast riigiabi.

7. Komisjon edastas DEI-le 6. mail 2014 oma esialgse hinnangu, mille kohaselt ei tule jätkata 2013. aasta kaebuse menetlemist, sest vahekohtu otsus ei kujuta endast riigiabi. DEI esitas 6. juuni 2014. aasta kirjas ja vastuseks komisjonile täiendavaid märkusi.

8. Komisjon teavitas DEId vaidlusaluses kirjas, et tema 6. juuni 2014. aasta kirjas sisalduv teave ei kummuta komisjoni 6. mai 2014. aasta kirjas sisalduvat esialgset hinnangut. Komisjoni sõnul ei kujuta vahekohtu otsus endast riigiga seostatavat meetet, sest riik ei saanud vahekohtu otsust ette kirjutada² ega valikulist eelist Alouminionile anda. Seetõttu „otsustasid konkurentsi peadirektoraadi talitused, et [6. juuni 2014. aasta kirjas sisalduvast teabest] ei piisa, et põhjendada kaebuse uut uurimist“.

III. Hagi vaidlusaluse kirja tühistamiseks Üldkohtus ja vaidlustatud kohtumäärus

9. DEI esitas 22. augustil 2014 Üldkohtu kantseleisse saabunud hagiavaldusega nõude tühistada vaidlusaluses kirjas sisalduv komisjoni otsus.

10. DEI ja komisjon taotlesid ühiselt 7. oktoobril 2014 Üldkohtu kantseleisse saadetud kirjas Üldkohtus poolelioleva menetluse peatamist kuueks kuuks, see tähendab kuni 7. aprillini 2015, et komisjon saaks hagiis tõstatatud küsimused taas läbi vaadata. Taotlus rahuldati Üldkohtu neljanda koja esimehe 24. oktoobri 2014. aasta määrusega.

11. Komisjon võttis 25. märtsil 2015 vastu otsuse C(2015) 1942 final, mis käsitleb väidetava riigiabi SA.38101 (2015/NN) (ex 2013/CP) andmist Alouminion SA-le kuludest madalamate elektritariifidena vahekohtu otsuse tagajärjel (edaspidi „ametlik otsus“). Komisjon täpsustas oma otsuse punktis 12, et „[DEI] viitab käesolevas asjas esitatud kaebuses ka [2012. aasta kaebusele]. Selles kaebuses on väidetud, et [RAE] otsusega nr 346/2012, millega on kehtestatud Alouminionile tarnitava elektri ajutine tariif kuni nimetatud tariifi puudutava vaidluse lahendamiseni kahe kõnealuse poole vahel, kohustati DEId tarnima Alouminionile elektrit turuhinnast madalama hinnaga ning järelikult andma Alouminionile riigiabi. Kuna aga vahekohtu otsus asendas täielikult ja tagasiulatuvalt [RAE] kehtestatud ajutise tariifi, leiab komisjon, et [2012. aasta] kaebuse ese on ära langenud“.

12. Komisjon palus Üldkohtul otsustada Üldkohtu kantseleisse 27. aprillil 2015 ja 19. juunil 2015 saadetud kirjades, et ametliku otsuse tagajärjel on vaidlusaluse kirja tühistamiseks esitatud hagi ese ära langenud ja et sellega seoses on ära langenud kohtuotsuse tegemise vajadus. DEI esitas Üldkohtule selle taotluse kohta oma seisukohad 3. juuli 2015. aasta kirjas.

2 — „[...] the State does not seem to have had the possibility to dictate the decision of the arbitration tribunal“.

13. DEI palus 29. juunil 2015 Üldkohtu kantseleisse saabunud hagiavaldusega 25. märtsi 2015. aasta otsuse tühistamist (Üldkohtu menetluses olev kohtuasi DEI vs. komisjon (T-352/15)).

14. Üldkohus otsustas vaidlustatud kohtumääruses, et kohtuotsuse tegemise vajadus vaidlusaluse kirja tühistamise nõudes on ära langenud, sest ametlik otsus oli kirja tühistanud ja ametlikult asendanud, mistõttu vaidlusalune kiri ei kuulunud enam liidu õiguskorda.

15. Üldkohus leidis, et DEI argumendid seda järeldust ei kummuta.

16. Üldkohus leidis esiteks, et tal ei tule selles kohtumääruses otsustada niisuguse ametliku otsuse õiguspärasuse üle, mille suhtes kehtib institutsioonide aktide õiguspärasuse eeldus, seni, kuni otsust ei ole tühistatud või kehtetuks tunnistatud või tuvastatud otsuse tühisus. Seega lükkas ta tagasi argumendi, mille kohaselt nimetatud otsus on õigusvastane, mistõttu hagi ese kohtuasjas T-639/14 säilis.

17. Teiseks ei nõustunud Üldkohus DEI argumendiga, mille kohaselt säilib DEI-l põhjendatud huvi vaidlusaluse kirja tühistamiseks, et ära hoida niisuguse tõstatatud õigusvastasuse kordumine tulevikus, mis puudutab vahekohtu otsuse seostatavust Kreeka riigiga. Üldkohus leiab, et väidetavat õigusvastasust vaidlusaluses kirjas ei esine ja igal juhul on küsimus, kas DEI tõendas riigiabisätete rikkumise olemasolu või mitte, ametliku otsuse peale esitatud hagi ese.

18. Kolmandaks leidis Üldkohus lõpuks, et vajadus hagi kohta 2012. aasta kaebuse osas otsus teha on ära langenud, sest komisjon jättis 25. märtsi 2015. aasta otsusega 2012. aasta kaebuse kaudselt rahuldamata.

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

19. DEI palub oma apellatsioonkaebuses Euroopa Kohtul:

- tühistada vaidlustatud kohtumäärus;
- saata kohtuasi Üldkohtule tagasi, et ta teeks otsuse nõuete kohta apellatsioonmenetluses, millega DEI palub vaidlusaluse kirja tühistamist, ja
- mõista kõik esimeses astmes ja apellatsioonmenetluses tekkinud kohtukulud välja komisjonilt.

20. Komisjon palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja DEI-lt.

V. Teine apellatsioonkaebuse väide, mille kohaselt on rikutud hea halduse, õiguskindluse ja tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtteid

A. Poolte argumendid

21. DEI väidab, et ametliku otsuse vastuvõtmisega tühistas komisjon vaidlusaluse kirja, rikkudes 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsusest Athinaiki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:783) tulenevaid nõudeid. Nimetatud kohtuotsuse punktides 70 ja 71 nähtub, et akti tühistamine on lubatud üksnes õigusvastasuse parandamiseks, tingimusel et tühistavas või asendavas aktis on mainitud, mille poolest tühistatud akt õigusvastane oli. Kuna ametlikus otsuses ei ole seda tehtud, eiras Üldkohus nimetatud nõuet vaidlustatud kohtumääruse punktides 39–41 ja rikkus seetõttu hea halduse, õiguskindluse ja tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtteid.

22. Komisjon leiab, et vaidlustatud kohtumääruse punktid 38–51 sisaldavad ainult teisejärgulisi põhjendusi. Seetõttu on teine väide, mis on esitatud neist põhjendustest ühe vaidlustamiseks, ilmselgelt alusetu.

23. Igal juhul tuleb need argumendid põhjendamatus tõttu tagasi lükata, sest ametlik otsus on täielikult kooskõlas nõuetega, mis tulenevad 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsuse Athinaiki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:783) punktist 70.

24. Komisjon nimelt tühistas vaidlusaluse kirja tagasiulatuvalt, sest selles esines vormiviga. Komisjon on riigiabi valdkonnas kohustatud võtma ametliku otsuse vastu nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (EÜT 1999, L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339),³ artikli 4 alusel, kui ta tuvastab pärast esialgset uurimist, et teatatud meede ei kujuta endast riigiabi.

25. Komisjon ei alustanud ka menetlust uuesti pärast vaidlusaluse kirja tühistamist õigusvastasuse tekkimisele eelnenud staadiumist. Kuna selle kirja eesmärk oli esialgse uurimise staadiumi lõpetamine, oli komisjoni jaoks õiguspärane teha ametlik otsus selleksamal eesmärgil määruse nr 659/1999 artikli 4 alusel. Olukord oleks teistsugune, kui komisjon oleks vaidlusaluse kirja lihtsalt tühistanud ilma esialgse uurimise staadiumi lõpetamata.

26. Viimaseks ei ole rikutud tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, sest DEI-l on kohtuasja T-352/15 raames võimalik ametlikku otsust vaidlustada ja väita, et komisjon oleks pidanud 2012. aasta ja 2013. aasta kaebusi veel menetlema.

B. Hinnang

27. Leian, et vaidlustatud kohtumääruse punktid 39–41, mida on DEI apellatsioonkaebuses nimetatud, ei sisalda täiendavaid põhjendusi, sest kuigi DEI-l oli 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsuse Athinaiki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:783) punktile 70 antava tõlgenduse osas õigus, ei oleks Üldkohus saanud otsustada, et otsust ei tule teha. DEI teist väidet ei saa seega alusetuna tagasi lükata.

28. Leian, et teine väide on siiski põhjendamatu ja tuleb tagasi lükata järgmistel põhjustel.

1. Sissejuhatavad märkused

29. Euroopa Liidu institutsioonide õiguse puhul oma akte tühistada on kaalul ühelt poolt seaduslikkuse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtted ning teiselt poolt kõne all oleva akti soodne või ebasoodne laad isiku jaoks, keda see puudutab.⁴

30. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt⁵ ei saa *põhimõtteliselt* tühistada subjektiivseid õigusi andvat liidu institutsiooni akti, kui akt on õiguspärane, sest kuna subjektiivne õigus on saadud, kaalub vajadus tagada kindlus sel viisil loodud olukorra püsimiseks üles niisuguse institutsiooni huvi, kes soovib oma otsuse tagasi võtta. Nimetatud kohtupraktika ei täpsusta erandlikke tingimusi, mille esinemisel võib taolise õiguspärase akti tühistada.

3 — Alates oktoobrist 2015 on nimetatud määrus asendatud nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrusega (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT 2015, L 248, lk 9). Käesolevas ettepanekus viitan määruse nr 659/1999 konsolideeritud versioonile, mis oli kohaldatav vaidlusaluse kirja kuupäeval, st 12. juunil 2014.

4 — Vt Craig, P., *EU Administrative Law*, 2nd ed., Oxford University Press, 2012, 16. pt.

5 — Vt kohtuotsused, 12.7.1957, *Algera jt vs. Assemblée commune* (7/56 ja 3/57–7/57, EU:C:1957:7); 22.3.1961, *Snupat vs. Ülemamet* (42/59 ja 49/59, EU:C:1961:5); 13.7.1965, *Lemmerz-Werke vs. Haute Autorité* (111/63, EU:C:1965:76), ning 22.9.1983, *Verli-Wallace vs. komisjon* (159/82, EU:C:1983:242, punkt 8).

31. Seevastu võib institutsioon, kes tuvastab, et tema subjektiivseid õigusi loov akt on õigusvastane, selle mõistliku aja jooksul tagasiulatuvat tühistada, kuid järgides akti adressaadi, kes võis loota akti õiguspärasusele, õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega kehtestatud piiranguid.⁶

32. Nagu Euroopa Kohus on juba otsustanud, ei kohaldata neid põhimõtteid siiski huve kahjustavate meetmete suhtes.⁷ Institutsioonid võivad nimelt tühistada taolisi akte tagasiulatuvalt, ja seda olenemata sellest, kas kõne all olev akt on õiguspärane või õigusvastane. Kuna huve kahjustava meetme tühistamine on asjaomasele isikule soodne, ei saa tühistamine olla nimelt vastuolus õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega.⁸

33. Leian, et see kehtib ka huve kahjustava meetme osalise tühistamise korral. Isegi kui kahjustamine jääb püsima, on akti osaline tühistamine asjaomasele isikule soodne, sest see vähendab nimelt erimeelsuse või kahjustamis(t)e ulatust.

2. 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Athinaïki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:783)

34. Kohtuasjas, milles nimetatud kohtuotsus tehti, käsitleti sarnaselt käesoleva kohtuasjaga riigiabi, nimelt Athinaïki Techniki AE kaebust riigiabi kohta, mida Kreeka riik väidetavalt andis Hyatt Regency konsortsiumile riigihankemenetluses „Casino Mont Parnès“. Komisjon otsustas algul nimetatud kohtuasja raames Athinaïki Techniki kaebuse menetlemise lõpetada, kuid pärast 17. juuli 2008. aasta kohtuotsust Athinaïki Techniki vs. komisjon (C-521/06 P, EU:C:2008:422)⁹ tühistas ta menetluse lõpetamise otsuse ja avas taas toimiku ning palus Athinaïki Technikil esitada uuesti teavet ebaseadusliku riigiabi andmise kohta.

35. Järelikult algatas komisjon Athinaïki Techniki kaebuse esialgse uurimise menetluse uuesti algusest peale, selle asemel, et algatada menetlus uuesti alates hetkest, kui 17. juuli 2008. aasta kohtuotsusega Athinaïki Techniki vs. komisjon (C-521/06 P, EU:C:2008:422) tuvastatud õigusvastatus tekkis, see tähendab hetkest, kui komisjon pidi kooskõlas määruse nr 659/1999 artikli 4 lõigetega 2–4 ja artikli 20 lõike 2 viimase lõiguga otsustama, kas võtta seisukoht, et riigiabi ei ole antud, jätta vastuväited esitamata või algatada ametlik uurimismenetlus.

36. Nagu aga kohtujurist Bot kohtuasjas Athinaïki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:492) esitatud ettepaneku punktis 101 märkis, paludes Athinaïki Technikil esitada uuesti teavet, milles nähtub ebaseadusliku abi andmine, kohustas komisjon teda osalema „,nõiaringi[s]“. Kui nentida [...], et selline tühistamine on õiguspärane, võib selle tagajärg olla see, et komisjon võib jääda tegevusetuks, mis on vastuolus tema kohustustega riigiabi valdkonnas, sest [...] piisab, et kõnealune institutsioon lõpetab huvitatud poole esitatud kaebuse menetlemise, seejärel, pärast selle poole esitatud hagi, alustab uuesti esialgse uurimise staadiumi, ning kordab neid toiminguid nii mitu korda, kui on vajalik selleks, et hoiduda oma tegevuse kohtulikust kontrollist“.

6 — Vt kohtuotsused, 9.3.1978, *Herpels vs. komisjon* (54/77, EU:C:1978:45, punkt 38); 3.3.1982, *Alpha Steel vs. komisjon* (14/81, EU:C:1982:76, punkt 10); 26.2.1987, *Conorzio Cooperative d'Abruzzo vs. komisjon* (15/85, EU:C:1987:111, punkt 12), ning 17.4.1997, *de Compte vs. parlament* (C-90/95 P, EU:C:1997:198, punkt 35).

7 — Vt kohtuotsus, 16.12.2010, *Athinaïki Techniki vs. komisjon* (C-362/09 P, EU:C:2010:783, punkt 60). Vt selle kohta ka kohtujuristi ettepanek, *Bot, Athinaïki Techniki vs. komisjon* (C-362/09 P, EU:C:2010:492), punkt 80.

8 — Vt *Craig, P., op. cit.*, lk 558.

9 — Euroopa Kohus otsustas nimetatud kohtuotsuses, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta otsustas, et Athinaïki Techniki esitas hagi niisuguse akti tühistamiseks, mis ei tekita õiguslikke tagajärgi, ja järelikult ei saanud Athinaïki Techniki esitada hagi ELTL artikli 263 alusel. Sellest tulenevalt tühistas ta 27. novembri 2009. aasta kohtumääruse Athinaïki Techniki vs. komisjon (T-94/05 RENV, ei avaldata, EU:T:2009:471) ja saatis kohtuasja Üldkohtusse tagasi otsuse tegemiseks Athinaïki Techniki nõuete kohta tühistada komisjoni esimene otsus, milles komisjon otsustas lõpetada Athinaïki Techniki kaebuse menetlemise.

37. Euroopa Kohus kiitis kohtujurist Bot' analüüsi sõnaselgelt heaks, otsustades 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsuse Athinaiki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:783) punktis 68, et „[k]ui komisjonil oleks õigus tühistada niisugune akt nagu vaidlustatud akt käesoleva asja tingimustel, võiks ta uurimise staadiumis lõputult tegevusetust pikendada viisil, mis on vastuolus kohustustega, mis tal on vastavalt määruse nr 659/1999 artikli 13 lõikele 1 ja artikli 20 lõikele 2, ning hoiduda kõrvale kohtulikust kontrollist. Nimelt, nagu märkis kohtujurist Bot oma ettepaneku punktis 101, piisab, et kõnealune institutsioon lõpetab huvitatud poole esitatud kaebuse menetlemise, seejärel, pärast selle poole esitatud hagi, alustab uuesti esialgse uurimise staadiumi, ning kordab neid toiminguid nii mitu korda, kui on vajalik selleks, et hoiduda oma tegevuse kohtulikust kontrollist“.

38. Just niisuguse olukorra vältimiseks, mida saab kvalifitseerida komisjonipoolseks menetluse kuritarvitamiseks, otsustas Euroopa Kohus nimetatud kohtuotsuse punktis 70, et „arvestades hea halduse ja õiguskindluse nõudeid ning tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, tuleb esiteks asuda seisukohale, et komisjon saab tühistada väidetava ebaseadusliku abi kohta esitatud kaebuse menetlemise lõpetamise otsuse vaid selle otsuse õigusvastasuse kaotamiseks, ja teiseks ei saa komisjon pärast niisugust tühistamist algatada menetlust uuesti tuvastatud õigusvastasuse tekkimise konkreetsele ajahetkele eelnevast staadiumist“.

39. Selle põhjal otsustas Euroopa Kohus nimetatud kohtuotsuse punktis 74, et komisjonil puudus õigus vaidlustatud akti tühistamiseks ja Üldkohus ei tohtinud otsustada, et tühistamishagi üle ei ole vaja otsustada

40. Seega kehtestas Euroopa Kohus nimetatud kohtuotsuse punktis 70 – mis on teises väites vaidluste keskmes – kaks kumulatiivset tingimust kõrvuti, mis peavad olema täidetud selleks, et kaebuse menetlemise lõpetamise otsuse tühistamine oleks õiguspärane.

3. Kohaldamine käesolevas asjas

a) Esimene võimalus

41. Tuleb möönda, et aktide tühistamise tavapärase reegli, mille kohaselt huve kahjustavat meedet võib tühistada lihtsalt, kohaldamine peab olema riigiabi valdkonnas välistatud komisjoni otsuste puhul, milles kaebuse esialgse uurimise menetluse lõpus võetakse seisukoht riigiabi puudumise kohta või millega ei esitata vastuväiteid. Määruse nr 659/199 artiklis 4 on nimelt kehtestatud komisjonile kohustus võtta selle menetluse lõpus vastu otsus.

42. Seda arvestades ei nähtu 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsusest Athinaiki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:783), et Euroopa Kohus soovis kehtestada uue aktide tühistamise reegli üksnes kaebuste menetlemise lõpetamise otsuste jaoks riigiabi valdkonnas. Nimetatud kohtuotsuse punkti 70 grammatiline tõlgendamine – millega on soovitud, et esimene tingimus, mille kohtuotsus kehtestab, nimelt, et otsust võib tühistada „vaid selle otsuse õigusvastasuse kaotamiseks“¹⁰ – tähendab seega, et tühistamine on võimatu mis tahes muul põhjusel.

43. Tõlgendus, mis välistab igasuguse huve kahjustava õiguspärase akti tühistamise, on minu arvates liiga jäik, kui arvestada põhjust, mille tõttu Euroopa Kohus oli sunnitud lahendama kohtuasja, milles tehti 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Athinaiki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:783), nii, nagu ta selle kohtuotsuse punktis 70 lahendas.

10 — Nimetatud kohtuotsuse kreekakeelse versiooni täpses tõlkes – kuna kreeka keel on selles kohtuasjas menetluskeel – on märgitud, et komisjon võib tühistada taolise otsuse „vaid kõne all oleva otsuse õigusvastasuse parandamiseks“ („μόνο για να επανορθώσει έλλειψη νομιμότητας από την οποία πάσχει η εν λόγω απόφαση“). Kohtujuristi kursiiv.

44. Nagu ma selgitasin käesoleva ettepaneku punktides 36 ja 37, kuna komisjon tühistas oma otsuse Athinaiki Techniki kaebuse menetlemise lõpetamise kohta ja palus tal edastada oma seisukohad uuesti, pikendas ta ühelt poolt nimelt tegevusetust seoses määruse nr 659/1999 artiklist 4 tuleneva kohustusega võtta vastu otsus, see tähendab, kas teha otsus, et abi ei ole antud, või jätta vastuväited esitamata või algatada ametlik uurimismenetlus. Teisalt kohustas ta Athinaiki Technikit osalema „nõiaringsis“, sest esialgse uurimise menetlus algatati uuesti otsast peale.

45. Otsustades nimetatud kohtuotsuse punktis 70, et „komisjon saab tühistada väidetava ebaseadusliku abi kohta esitatud kaebuse menetlemise lõpetamise otsuse vaid selle otsuse õigusvastasuse kaotamiseks“, pidas Euroopa Kohus silmas komisjoni tegevusetust, sest määruse nr 659/1999 artikkel 4 kohustab komisjoni otsust vastu võtma. See nähtub selgelt nimetatud kohtuotsuse punktidest 64 ja 68, milles Euroopa Kohus viitab sõnaselgelt „tegutsemisest lõputult hoidumise“ ohule ning kohtujurist Bot' poolt kohtuasjas Athinaiki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:492) esitatud ettepaneku punktile 101.

46. Leian, et nimetatud kohtuotsuse punkti 70 teleoloogilise ja mõistliku tõlgendamise ning käesoleva ettepaneku punktides 29–33 esitatud sissejuhatavate märkuste põhjal võib määruse nr 659/1999 artikli 4 alusel tehtud otsuse kaebuse menetlemise lõpetamise kohta tühistada, kui tühistamine ei põhjusta komisjoni tegevusetust, millega ei ole tegu juhul, kui taoline otsus asendatakse teise otsusega kaebuse menetlemise lõpetamise kohta või otsusega jätta vastuväited esitamata või ka otsusega algatada ametlik uurimine.

47. Käesolevas asjas ei ole tegu sellise olukorraga.

48. Komisjon nimelt teavitas vaidlusaluse kirjaga käesolevas asjas DEId oma otsusest mitte jätkata 2013. aasta kaebuse uurimist, sest vahekohtu otsus, mis asendas 2012. aasta kaebuse esemeks olnud elektritariifi uue elektritariifiga, ei kujuta endast riigiga seostatavat meedet, ei anna Alouminionile valikulist eelist ega kujuta endast seega riigiabi. Komisjon ei olnud tegevusetu viisil, mis oleks kohustanud DEId osalema „nõiaringsis“, ega algatanud ka esialgse uurimise staadiumi uuesti.

49. Vaidlusaluse kirja tühistamine oli järelikult õiguspärane ja minu arvates on põhjendatud, et Üldkohus vaidlustatud kohtumääruses otsustas, et otsuse tegemise vajadus on ära langenud.

b) Teine võimalus

50. Kui Euroopa Kohus lükkab tagasi 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsuse Athinaiki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:783) punkti 70 teleoloogilise tõlgenduse ja lähtub grammatilisest tõlgendusest, tuleb uurida, kas komisjon tühistas vaidlusaluse kirja käesolevas kohtuasjas „selle [kirja] õigusvastasuse kaotamiseks, ja teisalt ei saa komisjon pärast niisugust tühistamist algatada menetlust uuesti tuvastatud õigusvastasuse tekkimise konkreetsele ajahetkele eelnevast staadiumist“, mis tähendab ametliku otsuse analüüsimist.

51. Selle otsusega muutis komisjon vaidlusalust kirja kahes aspektis, aga ei muutnud siiski oma otsuse suunda ega järeldust.

52. Esiteks muutis ametlik otsus vaidlusaluse kirja vormi. Kirjas sisalduv otsus, mille kohaselt vahekohtu otsus ei kujuta endast riigi abi, oli komisjoni ametniku poolt allkirjastatud kirja vormis, samas kui ametliku otsuse allkirjastas riigiabi valdkonna eest vastutav komisjoni liige.

53. Teiseks, muutmata järeldust oma otsusel, mille kohaselt vahekohtu otsus ei kujuta endast riigiabi, muutis ametlik otsus vaidlusaluse kirja põhjendust, kuna komisjon loobus oma argumendist, mille kohaselt vahekohtu otsus ei ole riigiga seostatav meede. Ametlikus otsuses komisjon ainult analüüsis erainvestori kriteeriumi alusel, kas vahekohtu otsus annab Alouminionile eelise.

1) Otsuse vormi muutmine

54. Mis puudutab komisjoni selle otsuse vormi muutmist, mille kohaselt vahekohtu otsus ei kujuta endast riigiabi, siis määruse nr 659/1999 artikli 4 lõikes 2 on sätestatud, et „[k]ui komisjon pärast esialgset uurimist leiab, et meede, millest teatati, ei kujuta endast abi, siis võtab ta selle kohta vastu otsuse“.¹¹ Niisuguste huvitatud poolte nagu DEI õiguste kohta on ette nähtud selle määruse artikli 20 lõike 2 kolmandas lõigus, et „[k]omisjon saadab kaebuse eset käsitleva juhtumi kohta tehtud otsuse koopia kaebuse esitajale“.¹²

55. Komisjon möönab apellatsioonkaebusele esitatud vastuse punktis 31, et vaidlusalune kiri oli õigusvastane, sest sellel puudus määrusega nr 659/1999 nõutav vorm, ja et DEI oli nimetatud vormiveast teadlik, sest Üldkohtus tugines ta sellele kui esimesele vaidlusaluse kirja tühistamise väitele.

56. Sõltumata sellest, kas 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsuse Athinaïki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:783) punkti 70 tõlgendatakse kitsalt ja grammatiliselt või laialt ja teleoloogiliselt, on huve kahjustava õigusvastase akti tühistamine selle õigusvastasuse kaotamiseks kindlasti võimalik. Huvitatud poolel ei saa olla mingit õiguspärast ootust õigusvastase akti püsimise suhtes, sest see oleks vastuolus seaduslikkuse põhimõttega, mida liidu institutsioonid kohustuvad järgima.

57. Lisaks on vaieldamatu, et komisjon ei algatanud menetlust uuesti vormivea tekkimisele eelnenud staadiumist. Nii vaidlusalune kiri kui ka ametlik otsus lõpetavad esialgse uurimise staadiumi.

58. Eelnevast järeldub, et komisjoni niisuguse otsuse vormi muutmisel, mille kohaselt vahekohtu otsus ei kujuta endast riigiabi, on komisjoni ametlikus otsuses järgitud põhimõtteid, millele viitab Euroopa Kohus 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsuse Athinaïki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:783) punktis 70.

2) Otsuse põhjenduse muutmine

59. Komisjon ei mööna seoses oma otsuse põhjenduse muutmisega, et vaidlusalune kiri oli õigusvastane. Kuna komisjon ei korranud argumenti, mille kohaselt vahekohtu otsus ei olnud riigiga seostatav, oli ta otsustanud sellest argumendist lihtsalt loobuda.

60. DEI väidab täpselt samal põhjusel ja tugineb 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsuse Athinaïki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:783) punktile 70, et vaidlusaluse kirja tühistamine on õigusvastane, sest tühistamine on lubatud ainult õigusvastasuse parandamiseks ja tingimusel, et tühistavas või asendavas aktis on märgitud, mille poolest tühistatud akt õigusvastane oli.

61. Põhjustel, millele viitasin käesoleva ettepaneku punktides 40–46, ei takista minu arvates kõnealuse kohtuotsuse punktis 70 nimetatud põhimõtted komisjonil vaidlusalust kirja tühistada ja DEI kaebuse menetlemise lõpetamise põhjendust muuta viisil, nagu ta seda tegi, sest tühistamise tagajärjel ei hoidu komisjon tegutsemast ega kohusta niiviisi DEId osalema „nõiaringis“.¹³

11 — Kohtujuristi kursiiv.

12 — Kohtujuristi kursiiv.

13 — Vt kohtujurist Bot' kasutatud kujundlikku väljendit ettepanekus, kohtuasi Athinaïki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:492), punkt 101. Vt veel käesolev ettepanek, punktid 36 ja 37.

62. Ametlik otsus ei lõpeta üksnes esialgse uurimise menetlust vastavalt määruse nr 659/1999 artikli 20 lõike 2 kolmandale lõigule, vaid see on ka kooskõlas vaidlusaluse kirjaga ning teeb DEI-le kättesaadavaks ilmselgelt üksikasjalikuma ja põhjalikuma arutluskäigu võrreldes sellega, mis sisaldus eelise puudumise kohta vaidlusaluses kirjas. Ametlikus otsuses on seega järgitud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 41 lõikes 1 ja lõike 2 punktis c sätestatud hea halduse põhimõtet.

63. Nagu komisjon veel märgib, esitas DEI ametliku otsuse peale hagi, mis on Üldkohtu menetluses oleva kohtuasja DEI vs. komisjon (T-352/15) ese. Selles menetluses on DEI-l võimalus väita, et komisjon oleks pidanud lahendama tema kaebused teisiti. Seetõttu ei ole tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet rikutud.

64. Seda hinnangut ei saa kummutada DEI argument, mille kohaselt vaidlusaluse kirja tühistamisega võetakse temalt võimalus vaidlustada vahekohtu otsuse riigiga seostatavuse puudumist, millele komisjon selles kirjas viitab.

65. Selles küsimuses märgin, et kuna neli tingimust riigiabi olemasolu kohta on kumulatiivsed,¹⁴ ei tekita põhjenduse muudatus komisjoni otsuses, millega jäetakse DEI kaebused rahuldamata, DEI-le tegelikult kahju, sest muudatust tehes vähendas komisjon vaidluse ulatust kahelt kriteeriumilt ühele kriteeriumile, nimelt eelise andmisele. Seetõttu on huve kahjustava akti osaline tühistamine DEI-le soodne ning ei saa järeldada, et see on vastuolus õiguspärase ootuse kaitse põhimõttega.

66. Vastus oleks võib-olla teistsugune, kui pärast ametliku otsuse võimalikku tühistamist oleks komisjon võtnud vastu uue, ametliku otsusega samasuguse otsuse ja tuginenud sellele, et vahekohtu otsus ei ole riigiga seostatav. Nii see siiski käesolevas kohtuasjas (veel) ei ole ja käesoleva apellatsioonmenetluse raames seda otsustada ei saa.

67. Täiendavalt lisan, et igal juhul ei saa DEI argumendid olla tulemuslikud isegi 16. detsembri 2010. aasta kohtuotsuse Athinaïki Techniki vs. komisjon (C-362/09 P, EU:C:2010:783) punkti 70 väga kitsa ja grammatilise tõlgenduse põhjal. Esiteks toimus vaidlusaluse kirja tühistamine õigusvastasuse, nimelt vormivea parandamiseks. Teiseks ei algatanud komisjon pärast vaidlusaluse kirja tühistamist ametlikku otsust vastu võttes menetlust uuesti vormivea tekkimise konkreetsele ajahetkele eelnevast staadiumist.

68. Eelnevast järeldub, et kaebuse menetlemise lõpetamise otsuse tühistamine õigusvastasuse parandamiseks, ilma et algatataks menetlust uuesti õigusvastasuse tekkimise konkreetsele ajahetkele eelnevast staadiumist, ei muutu õigusvastaseks, kui uues aktis muudab selle vastuvõtja põhjendust nii, et see on huvitatud poolele soodne.

VI. Ettepanek

69. Neil põhjustel ja ilma, et see piiraks teiste apellatsioonkaebuse väidete analüüsimist, teen Euroopa Kohtule ettepanku lükata teine apellatsioonkaebuse väide tagasi.

14 — Väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et meetme kuulamiseks riigiabina ETL artikli 107 lõike 1 kohaldamisalasse peab esiteks olema tegemist riigi sekkumise või vähemalt riigi ressurssidega (siin kõne all olev tingimus); teiseks peab sekkumine ähvardama kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust; kolmandaks peab see andma abisaajale eelise (tingimus, mis jääb alles ametliku otsuse põhjenduses) ja neljandaks peab see kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi; kõik need tingimused on kumulatiivsed. Vt selle kohta kohtuotsused, 1.7.2008, Chronopost ja La Poste vs. UFEX jt (C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375, punkt 121 ja seal viidatud kohtupraktika), ning 16.4.2015, Trapeza Eurobank Ergasias (C-690/13, EU:C:2015:235, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).